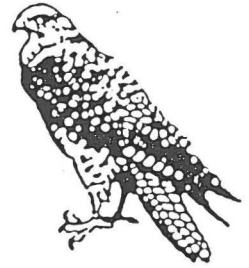

Rapport

nr 103, september 1996

Föreningen Íslandssamlarna
Per Olov Abrahamson • Söderberga allé 38 • 162 51 Vällingby

Kära vänner

När detta skrives, i mitten av augusti, råder det högsommarvärme med lite kvalmig och tung luft. Äntligen måste man säga! För efter en trist vår och kalla Juni och Juli är det äntligen varmt och skönt. Men då är naturligtvis semestern slut för de flesta av oss och vardagsknoget väntar bakom hörnet.

Denna sommar har heller inte varit som de tidigare i andra avseenden. Inga ordförande med vidhängande fisksamlare har visat sig uppe i Jämtland och korvfabrikanten i Trångsviken lär av brist på likvida medel få stänga sin rörelse, då omsättningen denna sommar sjunkit katastrofalt. Istället har ordf. I med ordf. II .s och fisksamlarens benägna hjälp fått ett glänsande nytt plåttak på sitt hus. Svartjobb naturligtvis!! Men han behöver fortsättningsvis inte oroa sig för att hans ostämplade frimärken skadas på grund av takdropp. Ej heller behöver "vän av ordning" i Göteborg ondgöra sig över alltför mycket skrivande om dessa herrar i denna spalt.

Helt tyst på frimärksmarknaden har det trots allt inte varit denna sommar. Auktionsfirmorna har varit flitiga och hela sommaren lockat med ganska fina tillbud. Ett och annat "fynd" har också införskaffats till den egna samlingen.

Man kan dock undra vad vi i styrelsen egentligen skall locka er medlemmar med? Den senaste miniauktionen gav bara 7 (säger sju) gensvar. Ändå var ju priserna otroligt lågt satta. Frågan är om vi över huvud taget skall fortsätta med dessa småauktioner? Det skulle vara intressant att få reda på vad som kan intressera och vad ni samlar på ute i stugorna? För det kan väl inte vara så att alla samlar postfriskt? Därför en stilla vädjan!!! Fatta pennan och skriv några rader om vad just Du tycker att vi skall ha med på dessa småauktioner, alternativt om Du tycker att vi skall upphöra med dem, så att vi kan planera våra inköp av samlingar därefter!!!

Fattat pennan är annars just vad vår norske medlem, Eivind Kolstad, har gjort denna sommar! Inte mindre än 2 artiklar i denna Rapport kommer från hans flitiga penna. Den ena handlar om hans ögonsten, brostämplor, men den andra tar upp, dels vad jag här ovan efterlyste, dels varför i all världen vår kassör i Rapport efter Rapport skall behöva hålla på med indrivning av den för de allra flesta försumbara årsavgiften. Denna ynkliga summa, 70 kr. är ju inte mer än vad en normal lunch kostar och då de flesta av oss säkerligen lider av en viss övervikt, ger ju detta ett lysande tillfälle att banta en dag och i stället betala årsavgiften i Íslandssamlarna.

Som bilaga till denna Rapport finner Du något som länge saknats i den isländska filatelin! Det är Kaj Librand i Göteborg som med hjälp av olika litteratur och gamla tabeller lyckats snickra ihop en lista över portosatser på Ísland mellan åren 1873 - 1966. En nog så svår uppgift, men Kaj har löst den med den äran.

Från Ísland kan meddelas att Republiken i sommar valt sin 5:e president. Det är Ólafur Ragnar Grímsson, som i hård kamp med en annan kandidat till den höga posten med det förpliktigande namnet, "Eldjárn", son till den tidigare presidenten Kristján Eldjárn, gått segrande ur striden. Ólafur Ragnar lär omedelbart efter segern ha deklarerat, att han tillsammans med makan, Gudrun Katrin, skall öppna presidentresidenset "Bessastadir" för allmänheten, något som Vidgís Finnbogadóttir vägrat att göra. Kanske blir Íslandssamlarna, nästa gång vi besöker Bessastadir, inbjudna på kaffe med dopp. Vidgís var inte ens hemma, när vi var där 1991.

Till slut något riktigt roligt !!!!!

Föreningen Íslandssamlarna firar 1997 sitt 35-årsjubileum. Samtidigt firar Sollentuna Filatelistklubb, där merparten av íslandssamlarna i Stockholmstrakten av någon anledning också är medlemmar, sitt 40-årsjubileum. Detta faktum har föranlett de båda föreningarna att slå sina påsar ihop, för att tillsammans fira den lyckliga tilldragelsen med en utställning, finurligt döpt till SOL-ÍS.

Utställningen kommer att äga rum i Sollentunamässan samtidigt med den stora Antikmässan 21 - 23 februari 1997. Det kommer alltså att bli mycket folk och förmodligen många postverk och handlare, vilket gör att vi får ett utmärkt tillfälle att göra reklam för vår förening och hobby. Vi har tillgång till inte mindre än 2 500 kvm, en fjärdedel av ytan i den stora utställningshallen, och räknar så smått med 400 - 500 ramar.

Utställningen kommer att få regional status med specialreglemente, vilket betyder att den är kvalificerande för national utställning och därmed en inkörsport till större utställningar. Det är alltså ett gyllene tillfälle för Dig som kanske aldrig visat vad du har i gömmorna tidigare. De som ställer upp i tävlingsklass måste räkna med minst 4 ramar för att bli bedömda.

För Dig som inte vill ställa ut i tävlingsklass kommer vi även att ha en så kallad "Open" klass, en ungdomsavdelning samt en del inbjudna samlingar. För att göra det extra lätt för Dig som ställer ut i Open har vi beslutat att det går bra om du visar din samling på Visir-blad och för att popularisera det hela ytterligare har vi där satt rampriset så lågt som 50 kr/ram. Ingen anmälningsavgift utgår heller, så detta är ett fint tillfälle att visa vad Du har och att få reda på var Du står. Bedömning av tävlingsklassen kommer att ske, men då detta är en lågbudgetutställning måste vi noga tänka över vad medaljer kommer att kosta. Däremot kommer alla utställare, även Open-klassen, att få ett vackert diplom att pryda väggen med där hemma.

Det här låter väl intressant! Tänk nu om bara 10 % av oss íslandssamlare tar oss själva lite i kragen och ställer ut i någon av klasserna. Då får vi med hela 25 samlingar på SOL-ÍS. Så många har nog aldrig visats förr utanför Ísland vid samma tillfälle. Ta därför och titta igenom Ditt material! Alltid finns det något som Du kan visa! Varje ram rymmer 16 sidor och det kan alla plocka ihop! Ta sedan kontakt med Stig Österberg, som är kommissarie och en gammal van utställningsräv, så hjälper han dig med råd och dåd.

Jag tycker att det vore extra roligt om vi kunde entusiastiskt våra nordiska medlemmar att delta, speciellt då Du som inte brukar ställa ut hemmavid. Samtidigt vill vi naturligtvis ha med "kanonerna" för att dra mycket folk till ramarna.

Vi se på SOL-ÍS.

SOL-IS 97

Sollentuna Filatelist Klubb 40 år

Föreningen Íslandssamlarna 35 år

*En annorlunda
frimärksutställning*

21-23 Februari 1997

Fack
191.. Sollentuna

Ordförande Karl Borin 08-..... Kommissarie Stig Österberg 08-.....
Postgiro

Från min horisont.....

Nu när hösten börjar närma sig med stormsteg, är det dags att ägna lite tid åt vår kära hobby. Sommaren har väl inte bara varit regn, sol och bad? Fick ett trevligt brev från en av våra danska vänner, där han påpekade att de minsann får betala avgifter för sina utställningssamlingar, visserligen inte så höga som i Sverige, men betala måste de göra.

Hoppas nu att Nordia 96 blir en succé, med mycket folk som njuter av många fina samlingar. Det borde vara ett fint tillfälle att sprida information och PR för isländsk filateli.

Vi i handbokskommittén har träffats och tagit en del, som vi hoppas, kloka beslut. Snart så kanske vi kan ge ut vår andra handbok om isländska stämplor. När det gäller nummerstämpelhandboken kommer det snart en uppdatering med de nya rön och upptäckter som kommittén fått in. Ett tack till Er alla som lämnat in uppgifter!

I höst ser vi vidare fram mot en fin auktion. Ryktet säger att det kommer upp en hel del fina objekt där. Som vanligt är det Göteborgsklubben som håller i auktionen. Pernerfors och kompani börjar nu att få rutin på det här med auktioner. De blir bara bättre och bättre.

Hoppas också att höstsäsongens möten skall bli välbesökta. Det är på Stockholmsidan en del intressanta ämnen som skall avhandlas. Samma gäller givetvis även i Göteborg. Glädjande är även Islandshörnan i Filatelisten. Genom SFF har vi fått kontakt med många samlare som nu blivit medlemmar hos oss. Detta är ju väldigt positivt.

Slutar med en önskan om en trevlig höst med många fina frimärksfynd.

Stig Österberg

Handbok

över

Ísländska stämplor

av typerna

D = Danska

A = Antikva

G = Grotesk

C = Krona och Posthorn

Utgiven av
Föreningen Islandssamlarna

Stockholm Februari 1997

Så här ungefär har vi tänkt oss att försättssidan till den nya handboken kommer att se ut. Och bättre tillfälle för utgivningsdag än SOL-ÍS kan vi inte tänka oss. Beställ nu !!

HÖSTENS MÖTEN I STOCKHOLM OCH GÖTEBORG

STOCKHOLM FÄLTÖVERSTEN, Valhallavvägen 144. T-station KARLAPLAN (möteslokalen ligger i samma hus som T-stationen)
På alla möten bjuder vi på kaffe och kaka.
Möten enligt nedanstående schema den första torsdagen i varje månad. Klockan 19.00

Torsd. 5/9 Kvällens tema är Isländsk flygpost. Du som har några snygga flygpostbrev tar med dem för allmän beskådan.

Torsd. 3/10 Tema montering. Stig Österberg och andra vana utställare talar om hur de har monterat sina samlingar.

Torsd. 7/11 Sture Hegland visar sin kronstämpelsamling. Kanske den idag mest kompletta inom detta svåra område. Sekr. visar hur långt arbetet med den nya kronstämpelhandboken framskridit.

Torsd. 5/12 Luciafest med glögg och lussekatter samt liten auktion. Program bestäms senare.

GÖTEBORG GÅRDABO, Garverigatan 2. Spårvagnshållplats SVINGELN
möten den andra torsdagen i varje månad. Klockan 19.00
På varje möte har vi sedvanlig Miniutställning och auktion.
Väl mött på mötena !

Torsd. 12/9 På höstens första möte "styckar" vi en större samling Island 1830-1980 ostämplat och stämplat. Försäljning sker, dels till låga fasta priser dels på kvällsauktionen. Kom och fynda !

Torsd. 10/10 Anker Jönsson, Malmö, visar varianter och provtryck på isländska helsaker.

Torsd. 14/11 Tore Olsson visar delar av sin samling "Fiskar 1939-1945".

Torsd. 12/12 Traditionellt julmöte.

VÄLKOMNA TILL HÖSTENS MÖTEN

OCH GLÖM NU INTE BORT DESSA DATUM !!!

Denne sommeren har jeg brukt ledige timer til å lese gamle Rapporter. Vår utmerkede kasserer, Leif Nilsson, har sendt meg store hauger med lesestoff, så nå har jeg faktisk en komplett samling.

Mye er selvsagt helt uinteressant nå i ettertid, f.eks. møtedatoer og kassererens evige og evinnelige bønn om manglende innbetalt årsavgift. Når det gjelder det siste: Jeg kan ikke forstå at noen tar seg bry med å melde seg inn i en forening som F.I. hvis de ikke gidder å betale en skarve årsavgift! Jeg fatter det simpelthen ikke.

Men i de gamle rapportene finnes også mye interessant. Det som imidlertid slår meg, og grunnen til at jeg tar pennen fatt og skriver noen linjer, er at det nesten bare er de store "kanonene" som leverer bidrag til Rapport. Hvorfor er det aldri noen av dere "vanlige" medlemmer som skriver litt om ting som opptar dere? Jeg oppfordrer med dette flere av Rapportens lesere til å yte et bidrag til medlemsbladet vårt. Skriv om hva som helst; hva du samler på, hvorfor du samler akkurat det, hvorfor du er interessert i Island og frimerkene, hva du gjerne skulle vite mer om etc, etc.

Jeg ser godt at vi trenger "vitenskaplige" bidrag om treringsnummerstempel på Flaga, om Balbo-brev og stempler på Thrirmerkene, men for oss som aldri har noen økonomisk mulighet til å bli med i denne verden av skillingsbrev og Hópflug-merker, er det kanskje like interessant å diskutere saker som ligger den vanlige samler mer på hjertet.

Jeg har for lenge siden akseptert at jeg aldri vil få noen stor og flott islandssamling med rariteter på rekke og rad. Stikkordet er "penger", og jeg verken kan eller vil bruke tusener på tusener for å bygge opp en kjempesamling. Jeg har en islandssamling som er "proletarkomplett"(!), dvs. uten de dyreste skillinger, Thrir, Í GILDI og Hópflug. Det er jeg fornøyd med.

Men, som noen av dere vet, har jeg fått en lidenskap for brotypestempler, hvor jeg med forholdsvis beskjedne midler har bygget opp en bra samling. Jeg regner med at mange av dere som leser dette er i samme situasjon som jeg var: Islandssamlingen er i ferd med å gå i stå, det du mangler er altfor dyrt. Da sier jeg: Finn deg et spesialområde. Stempler (mye å velge 1), varianter, kuriosa, hefter, brev (moderne brev er ikke dyre) etc, etc. Bare fantasien setter grenser her. Og skriv litt om det i Rapport!

Eivind

Detta kära vänner.....

är kloka ord från en norsk man! Jag har tagit mig friheten att stryka under viktiga meningar i Eivinds brev, för jag håller med honom att det är just synpunkter och nya impulser, gärna av de mest alldagliga slag vi behöver. Speciellt från de medlemmar som avståndsskäl aldrig har någon möjlighet att närvara på några möten, vare sig de är i Stockholpm eller Göteborg. Nog måste det väl någon gång dyka upp problem som Du inte själv kan lösa med hjälp av kataloger. Föreningen är ju en unik kunskapsbank som brukar kunna lösa det mesta.

Men det är bråttom! Även mina källor sinar och snart finns det inget att skriva om i Rapporten, som till syvende och sist är den sammanhållande länken i vår förening.

Upp till bevis och lyd Eivinds råd här nedan !!!

Intressanta flygposstämplar

Jag har här i Rapporten under många år skrivit en hel del om de så kallade Balbo-breven och på senare tid även om Ahrenberg-breven. Båda dessa brevytyper markerar var för sig en intressant epok i den isländska flygpostens utveckling, från Ahrenbergs i mitt tycke något amatörmässiga singelflygning 1929, iståndsatt med en minimal privatfinansierad budget, som egentligen inte tålde några som helst motgångar i form av stillestånd på grund av motorhaverier, dåligt väder eller liknande, till generalissimo Balbos, med Mussolinis och den italienska statens massiva uppbackning, proffsionellt genomförda eskaderflygning några år senare, 1933. Man får heller inte glömma att flygplanen under dessa år snabbt förbättrats så att Balbo hade betydligt bättre material att flyga med än vad Ahrenberg hade. Inga av dessa plan kunde emellertid flyga från Europa till Amerika non-stop, utan var tvungna att ta vägen via Island och Grönland för att fylla på bränsle.

Efter dessa pionjärer kom sedan norrmannen Solberg, som flög via Island till U.S.A. i omgångar. Varje gång medförande mycket post. Dessa brev har dock aldrig blivit de rariteter som Ahrenberg och Balbo-breven är idag.

I själva Island förekom också en hel del inhemska flygningar under slutet av 1920-talet och fram till krigsutbrottet. Om dessa flygningar kan du läsa i en bilaga till Rapport, september 1978, skriven av dansken Max Nørgaard. Om du, som inte var medlem i föreningen på den tiden, vill läsa om detta, kan du beställa den från kassören mot inbetalning av 20 sv. kr, vilket täcker våra kostnader för kopiering och porto.

De allra flesta, för att inte säga alla brev, som medföljde dessa flygningar, är vad vi i dagligt tal kallar "lavede". Det vill säga att de är filatelistiskt gjorda för en speciell flygning och så fjärran från att vara bruksbrev som tänkas kan. Trots detta är breven i dag värda stora pengar, beroende på att det inte finns några andra.

Efter denna lilla ingress, tänker jag så skriva litet om verkliga isländska bruksbrev, befordrade med flyg, nämligen de från krigsåren kända, mycket ovanliga breven, försedda med stämpeln O.A.T. (Onward Air Transmission) eller på svenska, vidarebefordran med flyg.

Dessa stämplarna, för det rör sig om flera, ovala eller rektangulära, med och utan ram, förekommer sparsamt på brev som transisterats i Storbritannien, huvudsakligen i Prestwick och London, till och från Island.

Det är här fråga om brev från länder med så små postmängder (typ Island) att posten inte sändes i vanliga postsäckar, utan som öppen post i buntar, där endast det översta brevet i bunten blev stämplat med O.A.T.-stämpeln, som då markerade att bunten skulle vidarebefordras med flyg.

Stämplarna är utförda i gummi och på brev av senare datum kan man se att de förslitits hårt under sina relativt korta användningstider. Stämpelfärgen varierar och avtryck är kända i rött, svart, lila och violett. O.A.T.-stämplarna började användas redan 1940, men få avtryck är kända från denna tid. Från 1942 är de kända på brev till och från Sverige. Det förekommer förhållandevis många O.A.T.-brev med svensk anknytning, medan isländska brev som är kända från 1941 är mycket ovanliga. Från 1945 stannar 75 - 80 % av alla kända O.A.T.-brev och brev till många nya länder finns här representerade, speciellt från efter krigsslutet. Fortfarande gick då den mesta posten via London, där den försågs med O.A.T.-stämpeln. Under 1946 avtar användningen under årets lopp. Många av stämplarna är då inte längre i bruk eller hårt nedslitna.

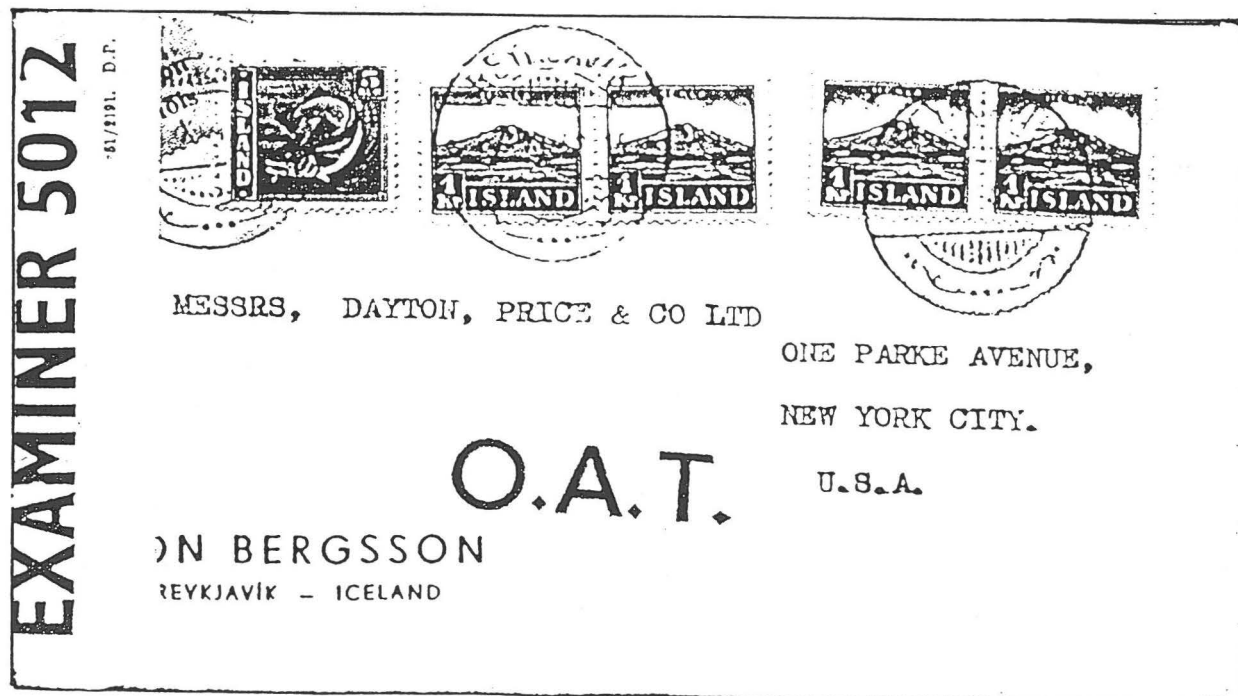
Brev från Ísland, men även Färöarna landades huvudsakligen per båt i Prestwick, där den del av den isländska posten som skulle vidare med flyg buntades ihop för vidare befordran, samt försågs med den i Preswick använda O.A.T.-stämpeln utan ram som ni kan se på bilden. Men även ovala och rektangulära stämplat från London är kända på isländska brev. Detta kan ju bero på att brevbunten från Prestwick i London delats upp i mindre buntar, varpå det översta brevet i dessa buntar stämplat med en av Londons O.A.T.-stämplat. Ty det var i London som de flesta av dessa stämplat användes och det var London den stora mängden transitpost passerade under krigsåren, beroende dels på den allierade censuren där, dels på att de flygrutter som användes av neutrala länder passerade London. Inte mindre än 13 av de totalt kända 20 O.A.T.-stämplatarna användes där. De flesta O.A.T.-stämplatarna användes under krigsåren och omedelbart efter krigsslutet, men under åren 1957 - 1970 användes ytterligare 3 olika stämplat. Dessa stämplat innehåller förutom O.A.T. även bokstäverna F.S. (Foreign Sektion) Dessa är dock inte kända på isländska brev.

Hur ovanliga är då brev till och från Ísland med O.A.T.-stämplat? Ja förutom de här avbildade, har jag endast sett ett fåtal, varav några med London-stämplat. Preswick-stämplat som med all säkerhet är den vanligaste, är lätt att känns igen på att punkterna mellan bokstäverna har formen av en romb. (medan andra liknande stämplat har kvadratiske punkter) Den är känd i röd samt ljus lila färg.

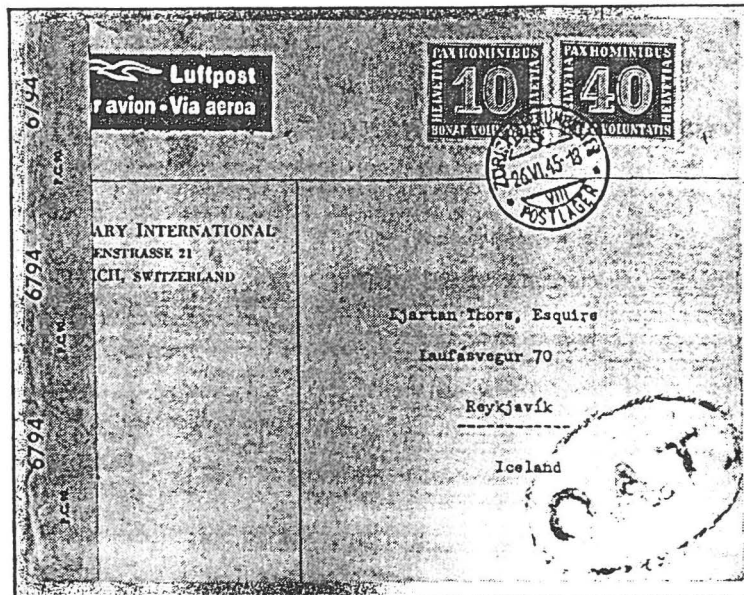
Ett gott råd är alltså! Hittar du ett isländskt brev med O.A.T.-stämplat. Köp det!!

I sammanhanget kan också nämnas att det också förekommer ett antal, till sitt användningssätt, liknande stämplat på franska, nämligen A.V. 2. Alla dessa är dock använda utanför Frankrike, huvudsakligen i Asien, men t.ex. även i San Fransisko. Att A.V. står för Avion eller Par Avion är helt klart, men vad 2:an betyder är ännu inte klarlagt. Den här typen av stämplat är heller inte kända på isländska brev, varför jag här nämner dem endast i förbigående.

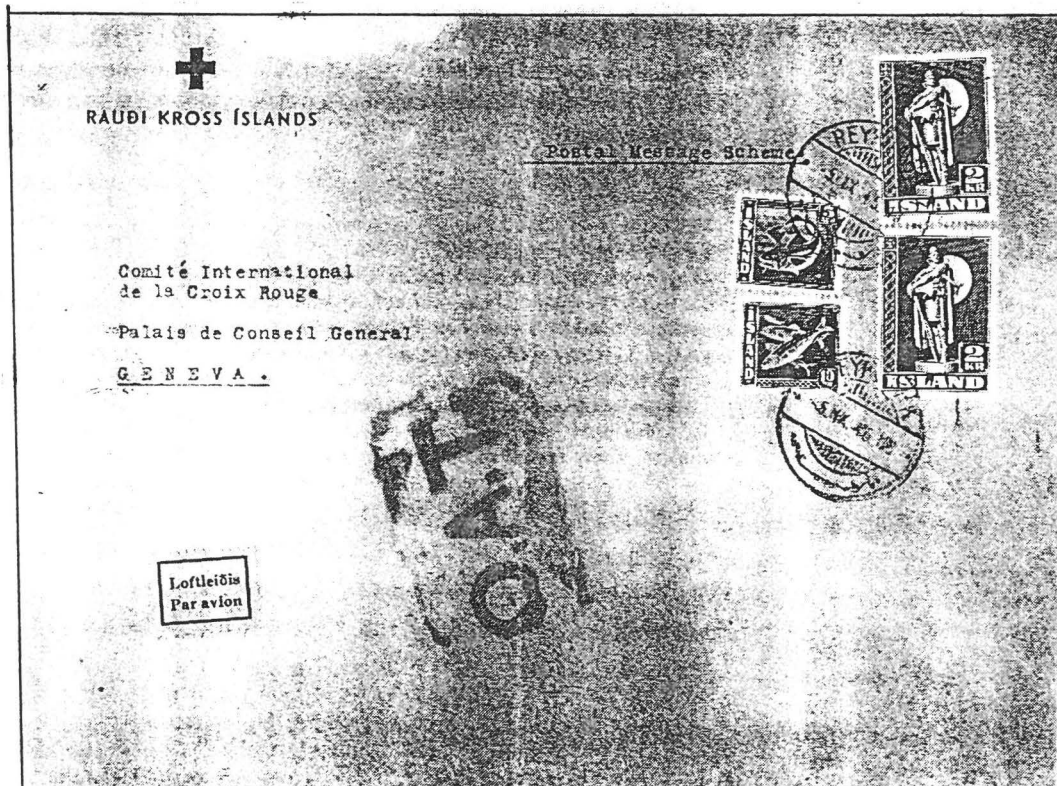
Underlaget till det ovan anförda har jag hittat i en artikel om sex avsnitt, som den norske posthistorikern Ivar Sundbø skrivit i Norsk Filatelistisk tidskrift. Den av Rapportens läsare som är intresserad av artikeln i sin helhet, (den är ganska omfattande, om 48 sidor) kan beställa den från vår kassör Leif Nilsson till vårt självkostnadspris för kopiering och porto, 40 kr.

*Brev från Ísland till USA med Prestwicks O.A.T.-stämplat
Stämplat är endast känd på brev från Färöarna och Ísland från åren 1941 - 1946*

*Brev till Ísland med oval London O.A.T.-stämpel från 1945
Stämpeln är, som ni ser, här svårt nersliten. Av liknande avtryck att döma, är det här
fråga om stämpel typ 3, enligt den indelning av O.A.T.-stämplarna som gjorts av
Donald Smythe*

*Ísländskt Röda kors-brev från 1945
Stämplat med O.A.T.-stämpel typ 10, i rektangulär ram, även denna svårt nersliten*

I forrige Rapport (nr.102) prøvde jeg å forklare hvor det nye brevhuset BÆR ARNESHREPPI ligger. Her kommer en fortsettelse og noen utfyllende kommentarer. Gården BÆR ligger i Strandasýsla, mellom Árnes og Finnbogastadir. Begge disse gårdene har hatt brevhus. ÁRNES ble åpnet 1.1.1904 og fikk Nla-93. Under den store "brotypestempelsommeren" 1930 fikk Arnes et Bla-stempel som erstatning for nummerstempelet. Dette var i bruk på brevhuset til dette ble flyttet 31.12.1946, til Finnbogastadir. Og, som vanlig er blant Islands brevhus: Nissen flyttet med på lasset. Den nye brevhusstyreren på Finnbogastadir måtte finne seg i å bruke Bla ÁRNES helt til 1954, da B2b-stempelet FINNBOGASTADIR ble levert.

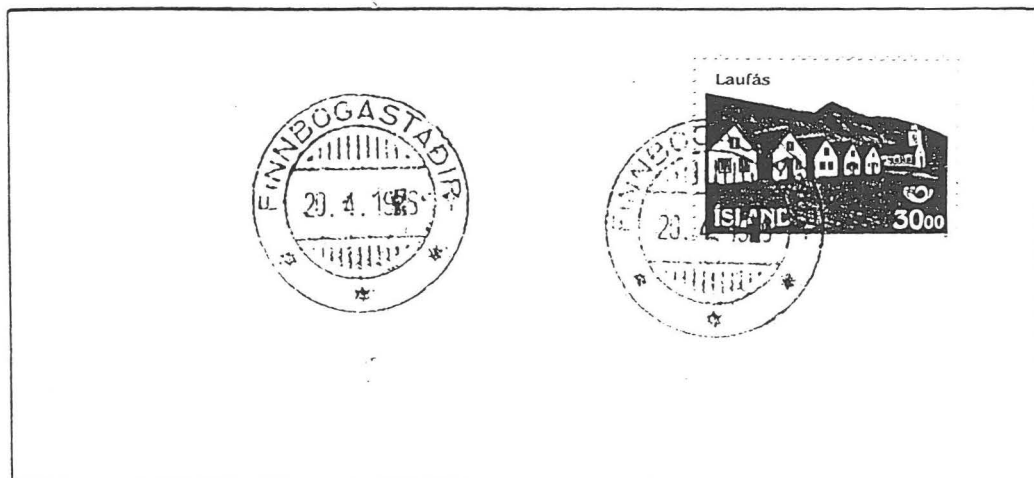
La oss dvele litt ved B2b-stemplene. Brotypen B2b er en fåtallig gruppe i Islands stempelflora. I alt ble det levert 10 stempler av denne typen. Ett av dem, GLERARTHORP i Akureyri, ble aldri tatt i bruk, da denne PA aldri ble åpnet. Det første B2b-stempelet, REYKJAHLIÐ, ble levert i 1951, de resterende i 1954. Av disse 9 er ett fremdeles i bruk: REYÐARFJÖRÐUR. De fleste andre er forholdsvis vanlige, unntakene er det nevnte REYKJAHLIÐ, og ikke minst UNDHÓLL i Skagafjardarsýsla. Thor Thorsteins klassifiserer Undhóll som "B", dvs. et vanlig stempel, men dette må være feil. Både jeg selv og andre brotypesamlere jeg kjenner, mangler dette. Tilbake til Finnbogastadir: Thor skriver at dette stempelet er kjent i bruk fra 1952, mens det altså ikke skulle vært levert før 1954. Hvem kan løse denne gåten?

Det har tydeligvis gått svært lite post fra Árnes/Finnbogastadir. Bla ÁRNES er bare kjent i bruk i perioden 1930-40, og B2b FINNBOGASTADIR er også lite brukt opp gjennom årene.

Fra brevhusstyrer Gudbjörg på det nyåpnede BÆR har jeg fått et hyggelig brev. Hun skriver at brevhuset ble flyttet fra Finnbogastadir til Bær i oktober 1995, og fikk eget stempel. Men, dette også i følge god, gammel islandsk skikk; det gamle Finnbogastadir-stempelet behøvde tydeligvis ikke å leveres inn. (Ligger det nummerstempler rundt omkring ennå, tro?) Sammen med det nye BÆR ARNESHREPPI sendte Gudbjörg en konvolutt stemplet Finnbogastadir 20.4.1996, altså et halvt år etter "nedleggelsen" av Finnbogastadir (Se illustrasjon). Hun har tydeligvis begge stemplene på Bær. Så hvis du ikke har sikret deg B2b FINNBOGASTADIR, er det kanskje ikke for sent ennå!

I forrige Rapport prøvde jeg også å forklare litt om FJÖRÐUR/FJARÐAR/FIRÐI og andre merkeligheter i det islandske språket. Jeg vil bare tilføye at jeg dessverre ikke får hjelp fra det norske språket, slik det kanskje kunne virke på det jeg skrev. Når jeg skriver at NORGE heter Á NOREGI og TIL NOREGS, er det på islandsk, ikke norsk. Det norske språket, liksom det svenske, har nok sluttet med disse bøyningene for lenge siden.

Eivind Kolstad

M/S NORRÖNA

Ur vår nya vänförenings i England medlemstidning "238", har jag översatt nedanstående artikel om M/S Norröna, det fartyg som Íslandssamlarna åkte med på hemresan från NORDIA 1991. Den som skrivit artikeln är Dennis Cook, som även är medlem i Íslandssamlarna, varför jag knyckt hans artikel utan att skämmas allt för mycket.

Det kan ju vara roligt, inte bara för dem som var med på resan, utan även för alla er andra att få reda på lite fakta om fartyget som, vilket framgår av texten, tidigare har trafikerat svenska farvatten. Dennis är tydligen även konstnärligt begåvad, eller vad sägs om den fina illustrationen som avslutar artikeln.

sekr.

M/S NORRÖNA

Dennis Cook Rapporterar om det största Färö-registrerade fartyget:

M/S Norröna är till dags dato det största Färö-registrerade och ägda fartyget. Med 8 120 bruttoton (en sammanslagning av passagerar och lastutrymmen snarare än vikt) är hon nästan dubbelt så stor som sin närmaste rival. Hennes längd är 129 m, passagerarkapaciteten är 1 050 personer varav 752 i sovhytt och hon kan ta 300 bilar. Maskinen är en Stork Werkspoor som ger henne en fart av 19 knop.

Fartyget har tidigare haft en något blandad karriär och gått på flera rutter innan hon kom i det färiska Smyril Lines ägo. Hon byggdes i den tyska inlandshamnen Rendsburg vid Kiel-kanalen och sjösattes av Werf Nobiskrug vintern 1972 som nr 678. Efter färdigställande i maj 1975 döptes hon av ägaren, det svenska rederiet Lion Ferry AB i Halmstad, till Gustav Vasa. På den tiden var Lion Ferry ett stort rederi på den skandinaviska scenen, med rutter runt om i Östersjön och med en rutt till Harwich med det tyskflaggade Prinz Line.

Sitt första år gick hon i charter för svenska Statens Järnvägar på ruten Malmö-Travemünde. Under detta år tillkom även ett systerfartyg, Nils Dacke. Konkurrensen på denna rutt var hård, speciellt från Travemünde-Trelleborg-linjen (TT-line). 1982 chartrades Nils Dacke av Brittany Ferries och lämnade Gustav Vasa att ensam segla mellan Sverige och Tyskland. Så småningom blev konkurrensen från TT-line för stor och inom ett år drogs Gustav Vasa in av rederiet och utbjöds till salu.

1983 annonserade ett nybildat rederi, P/F Smyril Line från Thórshavn, sitt köp av Gustav Vasa. Bolaget meddelade att man övertog rutterna från Färöarna till Norge, Skottland och Danmark, tidigare trafikerade av de mycket mindre ex-danska fartygen, ägda av det statsägda Strandfaraskips Landsins.

Fartyget döptes om till Norröna, vilket är det gamla norska namnet för det Nord-Atlantiska området. På sin skorsten hade hon nu rederiets märke, nämligen en trollkarl (på färiska Smyril). En omfattande restaurering på börjades, inklusive montering av stabilisatorer, mycket nödvändiga för reguljära turer över ett av jordklotets oroligaste vatten, särskilt under vintermånaderna.

Fartygets ordinarie turlista omfattade också en avgång i veckan till den skottiska hamnen Scrabster (Caithness), en populär shoppingtripps för färingsarna. Senare tillkom även den isländska hamnen Seydisfjörður på turlistan. Den korta sommarsäsongen var alltså fylld av kryssningar i de nordeuropeiska farvattnen. Hon har även använts för reguljära eller tillfälliga resor av det brittiska försvarministeriet. Vid ett sådant tillfälle gjordes en resa till Narvik med brittiska trupper på väg till vinterträning.

Norrönas första besök i U.K. var i Scrabster på morgonen den 7 juni 1983. Hennes ankomst var försenad, då hon enligt tidtabellen skulle ha anlänt kl 22.00 föregående kväll. Vid detta, och senare tillfällen, strömmade folk man ur huse för att titta på henne. Hon gav ett storslaget intryck med sitt höga vita skroov och sin enda, stora skorsten.

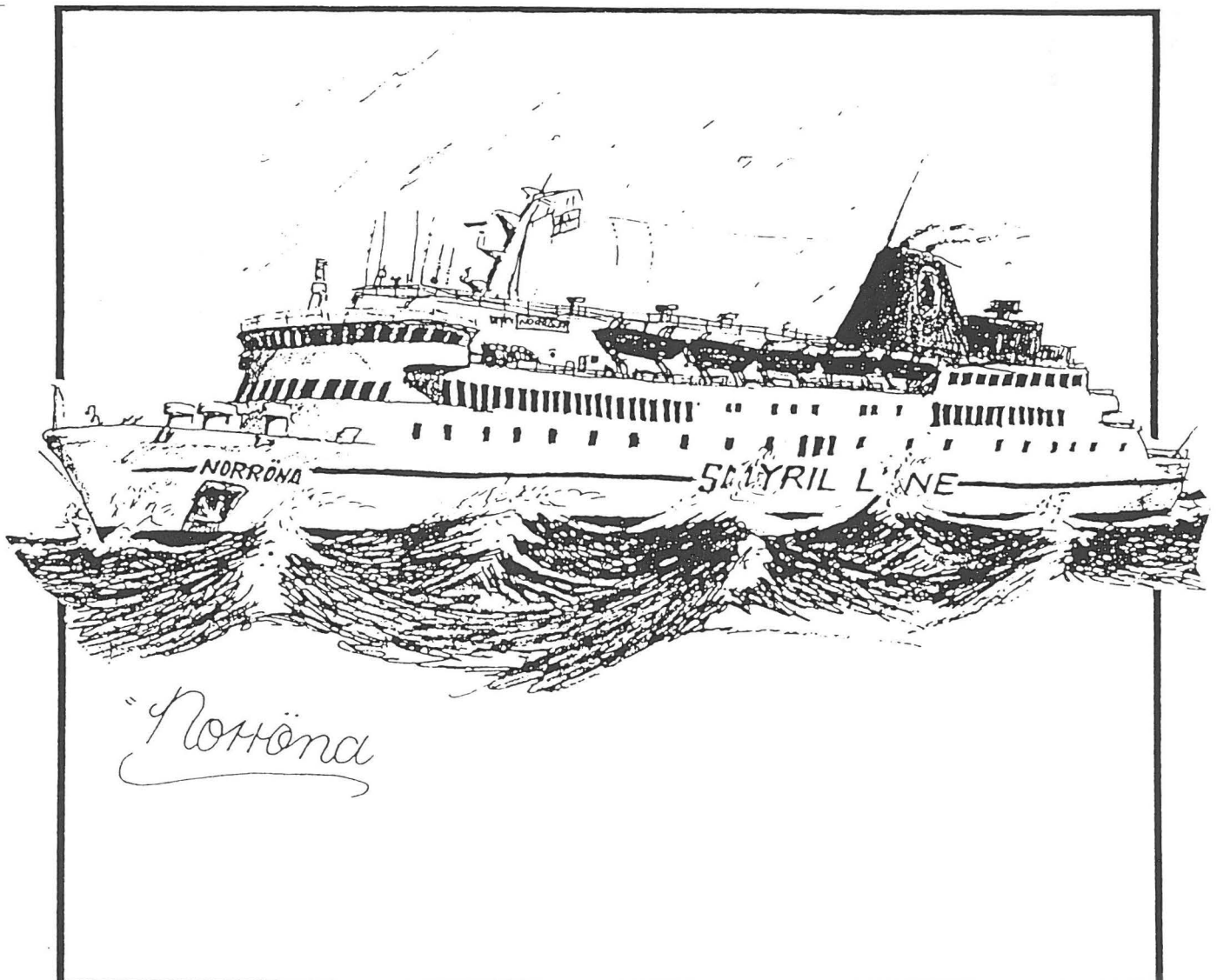
Måndagsankomsterna med folk från Färöarna gav också en god extrainkomst för köpmännen i det närbelägna Thurso. De trivdes bra med den ökade kundtillströmningen av köpsugna färingar. Mellan sina stopp i Scrabster seglade Norröna norrut till Seydisfjördur på den isländska ostkusten.

År 1988 låg Norröna upplagd, förtöjd bredvid HMS Belfast vid den södra banken av Themsen, mellan London Bridge och Tower Bridge.

1989 var Norröna chartrad av B & T-linjen på rutten Pembroke Dock-Rosslare. Vid slutet av charterperioden, den 9 april 1990, utbröt eld i några obebodda hytter efter avfärden från Pembroke. Tragiskt nog omkom 1 människa och 9 andra forslades bort av helikoptrar som flugit ut brandmän. Fartyget återvände till Pembroke där ytterligare 25 passagerare forslades till sjukhus. Hon kvarhölls vid kaj i 3 dagar, men återvände sedan i tjänst med den skadade delen isolerad.

När detta skrives, 1994, har det i pressen skrivits mycket om olika konstruktionsfel hos denna typ av fartyg. Problemen påkallades första gången vid Herald of Free-tragedin 1987, då 192 passagerare omkom och senare då en polsk ro-ro-färja kantrade i Östersjön 1993, där 55 man dog, samt nyligen då den estniska färjan Estonia sjönk.

Även om Norröna är mindre än dessa fartyg, gör konstruktionen och färderna över svåra vatten henne jämförbar med dessa. Konstruktionen uppvisar en typ av bogvisir som lyfts upp över en ramp som leder till ett öppet bildäck. Om visiret läcker, rinner vattnet rakt in på bildäcket, där så lite som några centimeter vatten kan förorsaka instabilitet av fartyget, med åtföljande kantring som följd. Finska och svenska färjor av denna typ har fått sina bogvisir fastsvetsade och lastas numera av och på genom de aktre portarna. Hur detta kan påverka ett litet rederi som Smyril Line återstår att se, men även Norrönas ålder gör att man måste ifrågasätta hennes framtid.

SOL-IS 97

S Sollentuna Filatelist Klubb 40 år
Föreningen Islandssamlarna 35 år

*En annontunda
frimärksutställning*

21-23 Februari 1997

ANMÄLAN

Ifylles med maskin eller texta tydligt. Insändes i 2 ex.

För- och efternamn	
Adress	
Postnr	Postadress
Telefon (även riktnummer)	
Samlingens namn	
Förslag till katalogtext	
Klassificering	☐ Klass I ☐ Klass II
Antal ramar	(Varje ram rymmer 16 blad av normalformat)
Exponatet monteras	☐ Av SOL-IS 97 ☐ Av mig själv eller ombud

Övrigt

1997 02 01

Samlingen skall vara SOL-IS 97* tillhanda senast och åtföljas av
av undertecknad innehållsförteckning.

För exponat som monteras av utställaren eller hans ombud kan överenskommelse
träffas om annan tid genom utställningens kommissarie

Jag försäkrar att exponatet är min egendom
och är införstådd med specialreglementet för SOL-IS 97-

(Ort, datum)

(Underskrift)

SOL-IS 97

Fack
191... Sollentuna

Ordförande Karl Borin 08-..... Kommissarie Stig Österberg 08-..... 500 34146
Postgiro

Bilaga till Rapport nr 103, september 1996

sammanställd av Kaj Librand, medlem nr 413G.

Portotabellerna på följande sidor omfattar lokal-, inrikes-, Norden- och UPU-taxorna för brev (till 250 gr), brevkort och trycksaker. De är hämtade ur nedanstående litteratur med rättelser och tillägg av Ólafur Eliasson.

Det som saknas i tabellerna är Rek-avgifter och flygposttillägg samt expressavgifter vilka Ólafur Eliasson har beskrivit i Rapport nr 99, sid 12-22.

Med förhoppningen att portotabellerna skall bli till nytta för alla nuvarande och blivande brevsamlare framförs härmed ett stort TACK till Ólafur Eliasson för all hjälp.

Litteraturhänvisningar:

Porton till 1920:

1. EAG Carøe: Icelandic Posts 1776-1919, sid 67-76.
2. Jón Adalsteinn Jónsson: One hundred years of Icelandic stamps 1873-1973, sid 31-44, 86-99 och 145-164.
3. Ebbe Eldrup og Torben Jensen: "Island: portotakster 1870-1920". Nordisk filatelistisk tidskrift (NFT) nr 2/1984 sid 75-90, nr 3/1984 sid 128.

Portoändringen mellan Island och Danmark 1.1 1908:

4. Niels Klottrup: "Danske takster til D.V .I. efter 1.1 1899 + status over brevtakster fra 1.1 1908". Dansk filatelistisk tidskrift (DFT) nr 1/1994 sid 18-22.

UPU-portot till utomeuropa före 1900:

5. Niels Klottrup: "Forhøjede danske postforeningstakster". DFT nr 1/1984 sid 31-33.
6. Niels Klottrup: "De forhøjede postforeningstakster". DFT nr 3/1984 sid 131-135.

UPU-porto till Danmark via annat land:

7. Niels Klottrup: "Om breve til Island: Forgæves overvejelser om visse 20 öres frankaturer.(?)". NFT nr 2/1984 sid 64-74.
8. Ole Steen Jacobsen: "Breve til Færøerne". DFT nr 2/1984 sid 102-103.

Lokalporto:

9. Ólafur Eliasson: "Lokalporto i Island". Nordatlant Filateli nr 1/1987 sid 13-17, nr 1/1988 sid 34-35, nr 2/1988 sid 21-23 och nr 1/1989 sid 22-23.

Övriga porton utom lokalporto:

10. Folmer Østergaard: "Islands portosatser fra 1876". NFT nr 2/1978 sid 46-47.

Porton under andra världskriget:

11. Kristian Hopballe og Ólafur Eliasson: Island postalt set i perioden 1939-1945, sid 79-85 /vanliga porton/ och sid 86-104 /flygposttillägg/.

Inledande kommentarer:

Sid 1.

Lokalporto gällde endast i Reykjavik och Hafnarfjörður under perioden 6.1 1900-30.6 1902. Postverket anger brevportot till 4 aur men några viktgränser anges inte. 3 brev frankerade med 8 aur är kända. Vilket leder till antagandet att portot var 4 aur per viktklass. Dvs 4 aur för 0-15 gram, 8 aur för 15-125 gram och 12 aur för 125-250 gram. Brevkort nämns inte i kungörelsen men ett brevkort borde väl ha kunnat skickas för lokalt brevporto (4 aur) vilket var lägre än inrikes brevportsporto (5 aur).

Lokalt trycksaksporto fanns inte 6.1 1900-30.6 1902. Från 1.7 1902 gällde lokalporto för alla orter.

Sid 2.

Inrikes trycksaksporto sänktes till 3 aur per 50 gram i meddelande daterat 4.11 1881. Ingen datum för ikraftträdande anges. 3 aur-frimärken utkom sommaren 1882.

Sid 3.

Danmarks postkonventioner med andra länder (Norge, Sverige och Tyskland) gällde inte mellan Island och dessa länder. Mellan Island och Danmark gällde specialtaxa från 1.1 1873 till 31.12 1919. Från 1.1 1920 gällde Nordenporto till Danmark (och Färöarna), detta gällde till Norge från 1.9 1922, till Sverige från 1.6 1928 och till Finland från 1.1 1935.

Observera att Nordenporto för trycksaker fanns inte före 1957.

Det angivna brevportsportot 10 aur från 1.7 1875 är UPU-portot, vilket alltid kunde användas till Danmark om det var förmånligare.

Om en försändelse på avsändarens begäran sändes via ett land utanför portoområdet (ex. "via Leith") så skulle portot till detta land betalas (UPU-taxa). Försändelsen lämnades då till postverket i transitlandet som avgjorde vilken båt den skulle vidareändas med, vilket ibland var samma båt, men det kunde finnas en annan båt som skulle nå destinationslandet tidigare. Detta gällde fram till 1941 då brittiska ockupationsmakten krävde att all utrikes post skulle sändas via Storbritannien, vilket tolkades av isländska postverket som att det skulle frankeras med UPU-taxa. (Danska postverket fortsatte att kräva Nordentaxa för islands-posten trots att den skickades via utomnordiska länder). Efter andra världskriget upphörde detta. Flygposten från/till Island hade kommit igång och den brådskande posten skickades väl med flyg.

Sid 4.

Före 1.7 1875 var portot till utrikes länder olika för varje land. Island inträdde vid detta datum i UPU som "en del av Danmark" och därför är UPU-portot angivet i aur redan från början trots att frimärken i aur-valörer utkom först 1.8 1876.

UPU-portot gällde från 1.7 1875 till UPU:s grundarländer, USA, Egypten och de europeiska länderna (undantag till Frankrike från 1.1 1876).

Till de utomeuropeiska länder som inträdde i UPU från och med 1.7 1876 gällde dubbelt UPU-porto, vilket senare sänktes så att från slutet av 1890-talet gällde samma UPU-taxa till alla länder (utom Danmark). UPU beslöt juni 1878 att trycksaksportot skulle sänkas till 5 aur per 50 g och att privattryckta brevkort inte skulle vara tillåtna internationellt. Detta skulle gälla från 1.4 1879. Isländska posten meddelade detta 15.7 1878 vilket medförde att möjligheten att skicka brevkort upphörde tills helsaksbrevkorterna gavs ut 1880.

LOKALT

Period	BREV			BREVKORT	TRYCKSAKER	
	0-15 gr	15-125 gr	125-250 gr		0-125 gr	125-250 gr
1.1.73	2 sk	4 sk	6 sk	-	2 sk	3 sk
1.8.76	LOKALPORTO UPPHÖR				LOKALPORTO UPPHÖR	
6.1.00 2/	4 aur	8 aur	1/	1/	-	
	0-250 gr				0-250 gr	
1.7.02	4			3	3	
1.3.19	8			5	5	
					per 50 gr	
15.5.21	10			8	5	
	0-125 gr		125-250 gr			
1.6.25	10		20		4	
	0-20 gr	20-125 gr	125-250 gr			
1.1.33	10	20	40	10	5	
15.11.42	25	50	75	20	10	
1.10.47	35	70	100	25		
					0-50 gr	Per ytterligare 50 gr
15.11.49	50	100	150	35	25	15
1.5.50					35	20
1.1.52	75	150	300	50	50	25
1.4.56	100	200	400	60	60	30
1.4.57	150	200	400	75	70	35
1.7.58	200	300	500	100	90	45
	0-20 gr	20-100 gr	100-300 gr			
1.3.60	250	400	600	150	100	50
1.1.63	300	450	600		120	60
1.10.63	350	550	700	200	150	80
1.1.66	400	600	800	250	250	120

1/ Oklart för närvarande

2/ Gällde endast i Reykjavik och Hafnarfjörður 6.1.00-30.6.02

INRIKES

Period	BREV			BREVKORT	TRYCKSAKER	
	0-15 gr	15-125 gr	125-250 gr		0-125 gr	125-250 gr
1.1.73	4 sk	8 sk	12 sk	-	4 sk	6 sk
1.8.76	10 aur	20 aur	30 aur	-	10 aur	15 aur
Nov 79 1/				5 aur		
					Per 50 gr	
4.11.81 2/					3	
	0-20 gr	20-125 gr	125-250 gr			
1.1.08	10	20	30			
26.10.17	20	40	60	10	6	
1.1.20	15	30	45		5	
15.5.21	20	40	60	15	10	
1.10.25					7	
1.1.40	25	50	75	20	10	
15.11.42	50	100	150	25	12	
1.10.47	50	125	200	35		
					0-50 gr	Per ytterligare 50 gr
15.11.49	75	150	300	50	35	20
1.5.50	100	200	400	60	60	30
1.1.52	125	250	500			
1.4.56	150	300	600	75	70	35
1.4.57	175	300	600	100		
1.7.58	225	400	700	135	90	45
	0-20 gr	20-100 gr	100-300 gr			
1.3.60	300	500	750	200	120	60
1.9.61	350	550	850		140	70
1.1.63	400	600	1000		160	80
1.10.63	450	700	1200	250	200	100
1.1.66	500	900	1300	300	250	120

1/ Exakt datum kan inte anges för närvarande

2/ Se inledningen

DANMARK/NORDEN 2/

Period	BREV			BREVKORT	TRYCKSAKER	
	0-15 gr	15-125 gr	125-250 gr		0-125 gr	125-250 gr
1.1.73	8 sk	16 sk	24 sk	-	8 sk	12 sk
1.7.75				10 aur 2/		
1.8.76	16 aur	30 aur	50 aur		16 aur	25 aur
18.5.80				8		
					per 50 gr	
1.10.85					5	
	0-20 gr	20-125 gr	125-250 gr			
1.1.08	10	20	30	5		
1.1.20	15	30	45	10		
1.7.20	20	40	60			
1.4.21				15	10	
1.10.25					7	
1.1.40	25	50	75	20	10	
15.11.42	50	100	150	25		
1.1.43					12	
1.10.47	50	125	200	35		
					0-50 gr Per ytterligare 50 gr	
Sept/okt 48	1/				25	12
15.11.49	75	150	300	50	35	20
23.3.50					60	30
1.5.50	100	200	400	60		
1.1.52	125	250	500			
1.10.53					70	35
1.4.56	150	300	600	75		
1.4.57	175	300	600	100		
1.7.58	225	400	700	135	90	45
	0-20 gr	20-100 gr	100-300 gr			
1.3.60	300	500	750	200	120	60
1.9.61	Härefter, se inrikes sid 2.					

1/ Exakt datum kan inte anges för närvarande

2/ Se inledningen

U P U

Period	BREV		BREVKORT	TRYCKSAKER	
	Per 15 gr			Per 50 gr	
1.7.75 2/	20 aur (Europa + USA + Egypten)		10 aur	6 aur	
15.7.78 2/			2/	5	
1.7.80			10		
	Per 20 gr	Per ytterligare 20 gr			
1.1.08	20	10			
1.4.21	40	20	25	10	
1.10.25	35	20	20	7	
1.1.40	45	25	25	10	
1.1.43	60	35	35	12	
				Per 50 gr	Per ytterligare 50 gr
Sep/okt-48 1/				25	12
15.11.49	85	50	50	35	20
23.3.50	150	90	90	60	30
1.10.53	175	100	100	70	35
1.7.58	225	135	135	90	45
1.3.60	350	200	200	140	70
1.9.61	400	250	250	160	80
1.1.63	450	250		180	90
1.10.63	500	300	300	200	100
1.1.66	550	350	350	250	120

1/ Exakt datum kan inte anges för närvarande

2/ Se inledningen